

Motion till riksdagen 2016/17:3656

av **Jens Holm m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2016/17:146 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utsläppsmål till 2030 och 2040 för den icke-handlande sektorn (ESR-sektorn) bör antas utan möjlighet till utsläppsminskningar genom kompletterande åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att växthusgasutsläppen från inrikes transporter (utom inrikes luftfart som ingår i EU:s utsläppshandelssystem) ska minska med minst 80 procent senast 2030 jämfört med 2010 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta ett etappmål för att minska de konsumtionsrelaterade utsläppen av växthusgaser och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Regeringen föreslår att ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige inrättas. Målet ska vara att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser för att därefter nå negativa utsläpp. Utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990. För att nå nettonollutsläpp får kompletterande åtgärder tillgodoräknas.

De utsläpp i Sverige som kommer att omfattas av EU:s ansvarsfördelningsförordning, den s.k. ESR-sektorn, bör senast år 2030 vara minst 63 procent lägre än utsläppen år 1990. Högst 8 procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder. Senast år 2040 bör utsläppen i Sverige i ESR-sektorn vara minst 75 procent lägre än utsläppen år 1990. Högst 2 procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder. Växthusgasutsläppen från inrikes transporter (utom inrikes luftfart som ingår i

EU:s utsläppshandelssystem, EU ETS) ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med år 2010. Delar av det klimatpolitiska ramverket lagregleras genom att det införs en ny klimatlag. Lagen innehåller grundläggande bestämmelser om regeringens klimatpolitiska arbete. Vidare reglerar lagen ett planerings- och uppföljningssystem, med årliga klimatredovisningar och klimatpolitiska handlingsplaner. Lagen ska träda i kraft den 1 januari 2018.

Motivering

Klimatförändringarna är vår tids ödesfråga och en akut utmaning. Om inte utsläppen av växthusgaser kraftigt reduceras de närmaste decennierna riskerar vi bestående negativa effekter för människor och ekosystem. Med en ökande medeltemperatur ökar riskerna för att vi når oåterkalleliga förändringar genom s.k. tröskeleffekter i våra ekosystem, vilket skulle kunna hota vår civilisation så som vi känner den i dag. Men klimatutmaningen innebär också en historiskt unik möjlighet att bygga ett bättre och mer hållbart samhälle, där social välfärd och global rättvisa kan uppnås inom ramen för ekologiskt hållbara gränser.

Vänsterpartiet har ställt sig bakom Miljömålsberedningens delbetänkande Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige (SOU 2016:21) som ligger till grund för regeringens proposition. Vi har länge förespråkat en lagreglering för att nå nationella klimatmål genom utsläppsminskningar inom landet och som omfattar utsläpp inom såväl den handlande som den icke-handlande sektorn. Ett klimatpolitiskt ramverk kan rätt utformat stärka Sveriges möjligheter att ta ansvar för våra historiska utsläpp och bidra till att förverkliga Parisavtalets målsättningar om att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader. Vi välkomnar att det nu finns parlamentariska förutsättningar, som vi varit del i att skapa, för riksdagen att besluta om ett klimatpolitiskt ramverk som utgår från ett långsiktigt tidsatt utsläppsmål och som i delar regleras i en klimatlag. Vänsterpartiet anser dock att propositionen, i likhet med betänkandet, har brister för att vara i enlighet med Parisavtalets ambitioner samt i styrningen för att minska utsläppen från vår konsumtion. I motionen föreslår vi åtgärder mot dessa brister i det klimatpolitiska ramverk som föreslås i propositionen.

Etappmål till år 2030 och 2040 ska nås genom utsläppsminskningar inom Sverige

Vänsterpartiet är positivt till att utsläppsmålen, för den icke-handlande sektorn, ingår som etappmål i miljömålssystemet. I propositionen föreslås dock att utsläppsmålen till 2030 och 2040 kan nås genom ”kompletterande åtgärder”. Med förslaget kan delmålet för 2030 på minst 63 procent lägre utsläpp nås genom flexibla mekanismer, som t.ex. uppköp av utsläppskrediter i andra länder, med upp till 8 procentenheter av målet. Vänsterpartiet anser att ”kompletterande åtgärder” öppnar för att Sverige riskerar att tappa fokus på egna nödvändiga utsläppsminskningar och till del får förlita sig på åtgärder med osäker klimatnytta. Dessutom kan beroendet av flexibilitet få till konsekvens att Sverige i internationella sammanhang kommer att driva på för en fortsatt användning av osäkra utsläppskrediter i stället för att de industrialiserade staterna tar

ansvar för sina historiska utsläpp genom utsläppsminskningar på hemmaplan. Vänsterpartiet anser att delmålet till 2030 ska uppnås helt och hållet på hemmaplan utan flexibla mekanismer.

Utsläppsmål till 2030 och 2040 för den icke-handlande sektorn (ESR-sektorn) bör antas utan möjlighet till utsläppsminskningar genom kompletterande åtgärder. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Utsläppen inom transportsektorn bör minska med 80 procent

Vänsterpartiet har länge förespråkat att sektorsmål ska antas för att utsläppen ska minska i nödvändig omfattning i alla samhällssektorer. Våra inrikes transporter står för ungefär hälften av växthusgasutsläppen inom den icke-handlande sektorn. Vi välkomnar därför att propositionen föreslår ett etappmål i miljömålssystemet för att minska utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter (utom inrikes luftfart som ingår i EU:s utsläppshandelsystem). Vi menar dock att den föreslagna målsättningen om en 70-procentig minskning av dessa utsläpp till 2030 är otillräcklig för att leva upp till riksdagens långsiktiga prioritering (antagen 2009) om att till samma år ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. Då den statliga utredningen om fossilfri fordonstrafik (FFF-utredningen) 2013 föreslog ett mål till 2030 på 80 procents reduktion av utsläppen från vägtrafiken ser vi inget skäl att anta en lägre ambitionsnivå för våra inrikes transporter. Detta är därutöver en tolkning av målsättningen som ett flertal aktörer, däribland Trafikverket, redan använt sig av i sin verksamhet.

FFF-utredningen konstaterar i sitt slutbetänkande även att åtgärdspotentialerna är tillräckligt stora för att det ska vara möjligt att nå upp till en 90-procentig reduktion av koldioxidutsläppen från 2010 till 2030. Vänsterpartiet anser därför att en reduktionsnivå på 80 procent för sektorn är fullt realiserbar och i enlighet med att Sverige ska gå före i klimatomställningen och bli ett av de första fossilfria välfärdsländerna. Att det är samhällsekonomiskt motiverat att snabbt ställa om och att det kan kosta mycket för samhället att avvakta är ett av huvudbudskapen i underlagsrapporten till Miljömålsberedningen Klimatpolitik under osäkerhet: Kostnader och nyttor – bevis och beslut från Eva Alfredsson och Mikael Karlsson, tillika två av beredningens experter.

Ett etappmål i miljömålssystemet bör införas med följande lydelse:

Växthusgasutsläppen från inrikes transporter (utom inrikes luftfart som ingår i EU ETS) ska minska med minst 80 procent senast år 2030 jämfört med år 2010. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Minska de konsumtionsrelaterade utsläppen

Vänsterpartiet saknar, i likhet med ett flertal remissinstanser, ett kompletterande mål och konkreta åtgärder för att de konsumtionsrelaterade utsläppen ska minska. Utsläpp som sker i andra länder som en följd av vår konsumtion växer snabbt och är i dag större än Sveriges territoriella utsläpp. Flyg och köttkonsumtion sticker ut som två områden med extra stor påverkan, något som tas upp i rapporten Hållbara konsumtionsmönster (rapport 6653, 2015) från Naturvårdsverket. Naturvårdsverket har också efterfrågat en

strategi för att minska den svenska konsumtionens klimat- och miljöpåverkan i Sverige och andra länder, liksom identifierat behovet av ett kompletterande mål för konsumtionens utsläpp. I Naturvårdsverkets utvärdering av de svenska miljö kvalitetsmålen skriver man i rapporten Omställning till hållbara konsumtionsmönster: ”Naturvårdsverket ser behov av att införa ett eller flera etappmål för omställning till resurseffektiva konsumtionsmönster med så liten påverkan på miljö och hälsa som möjligt.” (Rapport 6663, 2015) I samma rapport pekar vår expertmyndighet på att det finns många olika åtgärder och styrmedel som kan vidtas för att minska de negativa miljö- och climateffekterna av svensk konsumtion. Att det behöver införas ett kompletterande mål för de konsumtionsrelaterade utsläppen har också framförts av flera av Miljömålsberedningens experter och sakkunniga samt av Klimatmålsinitiativet, en bred sammanslutning av 21 olika aktörer. Vänsterpartiet anser att det behövs kompletterande mål och åtgärder för att minska dessa snabbt ökande utsläpp. Köttkonsumtionen i Sverige har ökat med 40 procent sedan 1990 och står nu för en betydande del av de svenska växthusgasutsläppen. Trots det saknas styrmedel för att minska animaliekonsumtionens klimatpåverkan. På samma sätt utgör utsläppen från flygsektorn, utrikesflyget i synnerhet, ett av våra snabbast växande utsläpp, och utsläppen har mer än fördubblats de senaste 20 åren och deras klimatpåverkan är nu ungefär lika stor som de samlade utsläppen från Sveriges personbilar. Även Statens energimyndighet har framfört att det är problematiskt att luftfarten inte omfattas av något etappmål. Vänsterpartiet anser att de konsumtionsrelaterade utsläppen, där t.ex. köttkonsumtion och flygresande ingår, ska inordnas i det klimatpolitiska ramverket genom en kompletterande målstyrning för att stärka Sveriges förutsättningar att nå miljö kvalitetsmål, och generationsmålet i synnerhet.

Sverige bör anta ett etappmål för att minska de konsumtionsrelaterade utsläppen av växthusgaser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Jens Holm (V)

Stig Henriksson (V)

Birger Lahti (V)

Håkan Svenneling (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Hans Linde (V)

Emma Wallrup (V)